

կացիք կրցան 20.000 հոգի ցամաք հանել Սանտաբարդի քովերը: Թէ այս քաղաքին առումը վերջնական որոշում պիտի տայ պատերազմի ելքին, շատ տարակուսական է, վասն զի իրաց արդի վիճակն ոչ որ գիտէ: Ամէն օր ամերիկացի «աղբիւրներն», եկած հեռագիրներն այնպէս կը հնչեն, իբր թէ Սպանիացիք ի Կուբա միայն dolce far nienteով զբաղած ըլլան եւ — հարիւրներով սպանուին Ամերիկացիներէն, բայց երկրորդ ժամուն հասած հեռագիրն որ ոչ թէ միայն առաջինները կ'ընչնացնէ, այլ նաեւ տեսակ մը զայրոյթ կը պատճառէ այն անխիղճ հեռագրատանց դէմ, որոնք ամբողջ Եւրոպայի ընակիչքը խաբելու եւ ծաղրելու զատ ուրիշ նպատակ չունին կարծես: Ըստ պատմաբաններու՝ եղած չէ երբեք պատերազմ մը, որուն ընթացքին նկատմամբ այսպէս անխիղճ լռեր տրուած ըլլան: Տասն օրէ ի վեր «Մանիլա անձնատուր եղաւ», անորոշ հեռագիրն աւելի տխրագոյն կը ներկայացընէր Սպանիայի արդէն տխուր վիճակը, հիմայ կ'իմանանք որ թէպէտ յուսահատական վիճակ մ'ունի Մանիլա, բայց անձնատուր եղած չէ: Ասով կը մեկնուի Կամարա ծովակալին նաւատորմին դէպ ի Փիլիպպին կղզիներն երթալը, զոր շատ աւելորդ կը գտնեն իրազէտք: Ասկէ կընայ գուշակուիլ թէ ինչպէս զգուշութեամբ ընդունելու է «Սանտաբարդումէկ միջին հետախուրութեամբ պաշարուած է», ծանր լուրը: Եթէ այս քաղաքն առնուի, այն ատեն ոչնչացած է Սէրվիլեա ծովակալին նաւատորմին ալ, որ այս նաւահանգստին մէջ «պաշարուած», կը մնայ, պաշարուած ոչ թէ թշնամիէ, այլ կարեւորներու պակասութենէ, վասն զի ծովախորշին ճեղքանն ընկղմած «Մերիմալ», նաւը նաւահանգստին մուտքն ու ելքը խափանած չէ՝ ինչպէս կը հռչակեն ամերիկեան հեռագիրները: «Սուտ լրերու», շարքին մէջ յիշնք՝ ինկած զինուորներու Սպանիացւոց ճեղք անդամայօջուիլն: Սպանիացւոց պատուոյն դէմ մնդանալոյ այս զրպարտութեանց՝ իրենց Ամերիկացիք ստիպուած են հիմայ «սուտ», անունը տալ: Կուբացւոց ինքնօրինակութիւն չտալն յանցանք մըն է Սպանիացւոց, բայց եթէ

Ամերիկացիք «ազատութիւն», անուան տակ իրենց իշխանութեան տակ անուն այս «անտիլեան մարգարիտը», այն ատեն պատմութիւնը պիտի տայ անյազ ճանկինքու եւ ծիտոններու արժանաւոր անունը . . . :

Գաղղիա: Մէլինի պաշտօնարանն ինկաւ եւ հագիւ ամիս մը ետքը Բրիտոն կարողացանորդ պաշտօնարան մը կազմել: Ըստ «Temps»-ի միայն «Էտիկէտի», փոփոխութիւն է այս պաշտօնարանը, Մէլինի ուղղութեամբ պիտի ընթանայ: Դրէյֆուսեանց դժգոհ են որ պատերազմի պաշտօնեայ եղաւ Կալմենեակ, իսկ մննջ ուրախ են որ տխրահռչակն Հանտոյի հեռացաւ հրապարակէն: Կը մաղթենք որ քաղաքական հեռանկարէն ալ հեռանայ Մ. Կամբոնի այս հակառակորդն: Խոսալիս: Հոս ալ պաշտօնարանի փոփոխութիւն: Ռուզինի հրաժարեցաւ, Վիսկանտի-Պելլուի անունները կը կրրկնուին, եւ ինչպէս իրենց պերջնական որոշումը պիտի իյնայ Պելլուի վրայ:

ՔԱՂԱՅԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՌԻՍՈՒՄՆԱԿՆԸ

ՊՏՏՄԱԿԱՆ — Փաւստոս Բիւզանդացի եւ իւր պատմութեան խաղաղութիւնը. 193: — Եղիսաբեթու պոլոյ շայոց հեղինակութիւնը Դոանսիւսանիքի ազգայնոց վրայ. 198: — Վիեննայի համալսարանին մէկ նիստը եւ շայոց հին պատմութիւնը. 199:

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Եղեկայ «Եղծ կամ ընդդէմ աղանդոց» գործին յօրինման ժամանակն ու վաւերականութիւնը. 201:

ԹՂԹՆՑՈՒԹԻՒՆ — Ուշագիւ Ուշագիւ շայեքը. 206: ԼԵՋՈՒՄԱՐԱԿԱՆ — Եւրոպիոյ շայոց գաւառաբարքաւը. 208:

ՄԱՏԵՆԱՄՈՍՍԱԿԱՆ — «Եղբայրական օգնութիւն» 211:

ԱՅԼԵԼԵԼԵԼ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. 213:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԵՐԹԻՐԻ ԺԱՂՅՓՈՒՆՔ — 1. Կարեւոր կտակի մը զործադրութիւնը: — 2. Կովկասի շայոց Բարեգ. Ընկ. միջոց ի Շուշի: 3. Գարակէօզեան կտակը: — 4. «Փարոսին» զարարումը: — 5. Հնդկաստանի շայեքը: — 6. Վիճակացոց թաղային վարժարանաց Կ. Պոլսոյ: — 7. «Արեւելք» վերստին պիտի հրատարակուի: — 8. Դոկտոր Քէմաճեան: — 9. Հայ զբաղէտներու յօդեանները — Օգտակար գիտելիքներ. 219:

ՔԱՂԱՅԴԱԿԱՆ ՏԵՐԹԻՐԻՒՆ 223:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒ ՊՏԱՏՄԱՆԱՏՈՒ ԽՍՐԱԿՈՐ

Գ. ԲԱՓԱՅԵԼ Վ. ՊԱՐՈՆՅ

ՎԻԵՆՆԱ, ՄԻԻԲԱՐԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ